

نتایج مقدماتی تجاوز به حریم زیستی درختان، گیاهان و جانوران منطقه

۴

من هه‌لوي لووتکه‌ي
به رزی دالانیم

۵

این آتش، به چه بهانه‌ای به جان جنگلهای زاگرس افتاده است؟

۲

زریبار سیاهپوش می‌شود

گزارش خبرگزاری ایلنا از مرگ قدریجی یکی از زیباترین دریاچه‌های آب شیرین در جهان

تامین می‌شود خارت می‌کند.

او در مورد چاههای غیرمجاز می‌گوید: تعداد زیادی چاه عمیق و نیمه عمیق در اطراف دریاچه زریبار وجود دارد که از سفره‌های آب زیرزمینی چشم‌های دریاچه تغذیه می‌شود و آب شهر را تامین می‌کند، که همین امر موجب افت شدید آب زیرزمینی در این مناطق شده است.

پر غذایی یا یوتیریفیکاسیون معضل دیگری است که دریاچه زریبار با آن مواجه است. معضل خطرناکی که می‌تواند به تنها زریبار دریاچه زریبار را رقم بزند.

کانی سانانی در این رابطه می‌گوید: قبلًا دریاچه زریبار از سمت جنوب به طور طبیعی تخلیه آب داشت ولی از وقتی در این قسمت سد زده شده است، کل مواد زیستی تولیدی ۱۴۰۰ هکتار مساحت دریاچه به درون دریاچه باز می‌گردد.

او ادامه می‌دهد: غیر از این، ورود ۳۰۰ لیتر در ثانیه فاضلاب شهری و روستایی از طریق ۱۱ روستا و برخی محلات شهر مریوان به داخل آب دریاچه موجب پدیده پر غذایی یا یوتیریفیکاسیون شده است؛ به طوری که هر متر مکعب از آب دریاچه ۳ کیلوگرم فتوپلانگتون تولید می‌کند در حالیکه این میزان به طور طبیعی ۱/۳ کیلوگرم است.

کانی سانانی توضیح می‌دهد: این تولید ۲/۳ برابری مواد زیستی شناور باشد که آب دریاچه به طور مرتب کم شود. نیزارها به طور تصاعدی رشد پیدا کند که این روال اگر به همین صورت پیش برود دریاچه به مرگ محکوم است.

او در مورد راه حل‌های نجات دریاچه نیز می‌گوید: تنها راه چاره این است که اولاً راه چشم‌های جوشان به سمت زریبار برگرد، یعنی رسوب گل ولای از روی چشم‌های دریاچه برداشته شود و از تجاوز به زمین‌های دریاچه، چاه‌های غیرمجاز و ورود فاضلاب به دریاچه، اجتناب شود شاید دریاچه بتواند نجات پیدا کند.

دریاچه زریبار یا به قول مردم کردستان زریبار، یکی از زیباترین دریاچه‌های آب شیرین در جهان است که شهرت زیبایی اش در همه جا پیچیده است ولی این دریاچه این روزها حال خوشی ندارد. شاید روند این تراژدی، برای کسانی که هر چند سال یکبار به دیدن دریاچه می‌روند قابل لمس نباشد اما مردم محلی به خوبی در کرده‌اند که دریاچه به روند مرگ تدریجی دچار شده است.

مدیر عامل انجمن سبز چیا، که یک تشکل مودم نهاد زیست محیطی در مریوان است، معتقد است؛ ورود فاضلاب، گل و لای و چاه‌های غیر مجاز اطراف دریاچه مرگی حتمی را برای دریاچه زریبار رقم می‌زند.

محمد ناجی کانی سانانی در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا در مورد وضعیت فعلی دریاچه زریبار می‌گوید: دریاچه زریبار بزرگ‌ترین تعداد چشم‌های جوشان در جهان را دارد. به طوری که چهارصد تا چهارصد و پنجاه چشم‌های آب دریاچه را تامین می‌کنند و آبی از بیرون به دریاچه وارد نمی‌شود.

او ادامه می‌دهد: البته در فصول بارندگی آبی که همراه با گل ولای است از کوه‌های اطراف به سمت دریاچه سرازیر می‌شود که نه تنها به پر آبی دریاچه کمکی نمی‌کند بلکه برای دریاچه مضر نیز هست.

کانی سانانی توضیح می‌دهد: این گل ولای هنگامی که در کف دریاچه رسوب می‌کند روی چشم‌های جوشان کف دریاچه را می‌پوشاند و همین امر موجب می‌شود چشم‌های خارج شود هیدرواستاتیکی شده و کم آب شود و موجب کم آب شدن آنها می‌شود و این آب که قرار بود از این چشم‌های خارج شود از چشم‌های دیگری در دشت‌هایی که ارتفاع کمتری دارد تخلیه می‌شود.

مدیر عامل انجمن سبز چیا تأکید می‌کند: جدا از مسئله گل ولای و کم آب شدن چشم‌های کف دریاچه؛ چاه‌های عمیق و نیمه عمیق در اطراف دریاچه، آب زیرزمینی را که آب دریاچه زریبار از آن

سخن آغازین

به نام آفریننده طبیعت و زیبایی

دانش آموزان و درک مفاهیم زیست محیطی

آموزش در هر فرهنگی به صورت آموزش‌های رسمی و غیررسمی است و این بخشی از فرایند "فرهنگ پذیری" است. با توجه به این نکته باید مذکور شد که

مسئل زیست محیطی را باید از مراحل فرهنگ پذیری کودک آغاز کرد. بنابراین نمی‌توان به اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش دانش آموزان های نداشت. به همین منظور با توجه به اهمیت آموزش‌های زیست محیطی در جهان کنونی و در نظر داشتن نقش مهم کودکان و نوجوانان، ایجاد حس مسئولیت در آنها امری کاملاً ضروری بوده و می‌بایست همانند یک هدف مقدس به آن نگریست. در این راستا، فراهم آوردن امکانات لازم، از قبیل تدوین مطالب آموزشی زیست محیطی، وجود محیط زیست سالم و از همه مهم تر داشتن آموزگاران محبوب و آگاه، زمینه شکل گیری اذهان دانش آموزان برای درک مفاهیم زیست محیطی و عمل به اصول اولیه حفاظت از محیط زیست رامها خواهد نمود. زیرا کودکان، نوجوانان و جوانان قشر آینده ساز جامعه هستند که با سرمایه‌گذاری مناسب بر روی آنها می‌توان کیفیت جامعه را به نفع پیشرفت و توسعه تغییر داد. همانطور که ملاحظه می‌شود توجه به قشر کودک، نوجوان و جوان در حال تحصیل در زمینه آموزش مسائل زیست محیطی دارای اهمیت زیادی می‌باشد زیرا شخصیت آنان در این دوره شکل می‌گیرد و یک مرحله حساس برای توسعه و شکل دهی به عادات است و سال‌های میانی تحصیل به عنوان سال های تعیین کننده برای شکل دادن نگرش مثبت در افاده محسوب می‌شود. همچنین توجه به درک آگاهی‌های کودکان نسبت به مسائل زیست محیطی به محققان در برنامه ریزی‌های آموزشی کمک خواهد کرد.

موضوع شماره آینده ويژه نامه چیا:

"اهمیت جنگل و مضرات تخریب آن با تأکید بر کاربری اراضی" می‌باشد. لذا از علاقمندان خواهشمندیم که مقالات و نظرات خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال نمایند.

آتش سوزی پارک ملی گلستان

گرگان - خبرگزاری مهر: آتش سوزی پارک ملی گلستان که از روز پنجشنبه آغاز شده بود، سرانجام با تلاش شبانه روزی نیروهای امدادی و مدیریت بحران استان شامگاه یکشنبه مهار شد. به گزارش خبرنگار مهر در گرگان، بیش از هزار نیروی مردمی، بسیج، سپاه، ارتض، لشگر ۳۰ پیاده گرگان، ستاد مدیریت بحران، منابع طبیعی و ... برای مهار این حریق تلاش کرده اند. همچنین سه دستگاه بالگرد برای مهار این حریق در روزهای اخیر در استان فعالیت داشتند و سرانجام با کوشش نیروهای عملیاتی، این بحران رفع شد. جواد قاعع استاندار گلستان که روز یکشنبه از مناطق آسیب دیده گنگل گلستان و پارک ملی بازدید نمود، بیان داشت: از همان ساعت اولیه مدیران مرتبط از جمله مدیران هلال احمر، ستاد مدیریت بحران، منابع طبیعی، محیط زیست، ارتض، سپاه و ... برای اطلاعی حریق وارد عمل شدند.

دانش آموزان پیشگام "به رده ره شه"

در یک حرکت مسئولانه دانش آموزان دیرستان صائب روستای بردش در تاریخ ۸۹/۹/۲ با دیدن آتش سوزی پوشش گنگلی روستای کولان بی درنگ خود را به محل رسانده و در مهار آتش سوزی همکاری نمودند. در یک حرکت زیست محیطی دیگر همین دانش آموزان به همراه آقای سعدی فهر معاون دیرستان اقدام به پاک سازی اطراف مدرسه و روستا نمودند که این امر، از مسئولیت پذیری آنها در رابطه با حفاظت از محیط زیستشان حکایت دارد.

ابراز همدردی با گنگلهای پارک ملی گلستان

انجمن سبز چیا کمال همدردی خود را با مردم ایران و به ویژه مردم عزیز استان گلستان ابراز می دارد، چرا که غم داغ برادر را، برادر مرده می داند. و هم اینک ما نیز در این گوشه‌ی کشور دست به گریان آتش بی امانت هستیم که منابع طبیعی شهرستانهای مریوان و سروآباد را در کام خود می بلعد و جز خاکستر و سیاهی بر جا نمی گذارد این انجمن خود را همدرد تمامی درختان دنیا دانسته و همگام با تمام طبیعت دوستان در غم آتشسوزی گنگلهای پارک ملی گلستان شریک می باشد و اگر نتوانسته ایم مستقیما در محل جهت کمکی هر چند نا جز برای اطفا حریق حضور داشته باشیم به خاطر افزایش عجیب تعداد آتشسوزیها در این ایام می باشادمید است تمام مناطق آسیب دیده سریعاً توسط مسئولین و باهمت مردم احیا شوند.

تقدیر و تشکر

در دو مورد آتش سوزی پشت روستاهای نیاباد و ترخان آباد سروآباد در تاریخ ۸۹/۹/۲ روز سه شنبه مردم روستاهای ترخان آباد، سروآباد و گرگه ای به طور فعالانه در مهار آتش سوزیها شرکت نموده و در ساعت ۹ شب موفق به مهار آنها شدند. بدینوسیله مراتب تقدیر و تشکر این انجمن را از این اقدام زیست محیطی ابراز می داریم.

دیگر انجمن غیر دولتی شوکا در کرمانشاه با تاکید بر شدت آتش سوزی در گنگلهای شهرستان پاوه خواهان حمایت پیشتر دستگاههای دولتی برای ریشه یابی علت آتش سوزی شد و به خبرنگار مهر گفت: در طول تابستان بارها و بارها آتش سوزی در مناطق مختلف این شهرستان گزارش شده که بخش وسیعی از گنگلهای بلوط را به کام مرگ برده است.

امیر خسروزاده تاکید کرد: مردم محلی معتقدند تمدنی در آتش سوزی وجود دارد اما باید این مسئله از سوی متخصصان و مدیران کلان رسیدگی تا دست سودجویان نیز کوتاه شود. وی به منطقه حفاظت شده لوزین و مرخیل در کرمانشاه اشاره کرد و افزود: این منطقه بکر و دست نخورده است و یکی از مهمترین پناهگاههای حیات وحش در کرمانشاه است که طعمه حریق می شود و مهمترین زیستگاه شوکا به عنوان کوچکترین گوزن ایرانی است که نام موسسه ما نیز از این گونه گرفته شده است.

خسرو زاده تاکید کرد: برای خاموش کردن آتشی که معلوم نیست به چه بهانه ای به جان گنگلهای بلوط زاگرس افتاده است باید بالگرد از تهران بیاید که زمان زیادی طول می کشد و گاهی هم اینقدر بی توجهی می شود که دیگر نامید می شویم.

به نظر می رسد توجه به سلامت بلوط زاران زاگرس به عنوان سدی مخلصین در برای جریانهای هوایی و طوفانهای گرد و غبار از غرب به فلات مرکزی ایران، دیگر یک ضرورت ملی شده است چرا که باه خطر افتادن زیستگاهها و ذخیره گاههای شده در زاگرس احتمال تغییرات جدی در ساختار اکولوژیک منطقه و مناطق مرکزی ایران بوجود می آید چنانچه در این باره متخصصان محیط زیست بارها نسبت به تغییر ماهیت زاگرس هشدار داده اند.

با این همه فعالیت سازمانهای غیر دولتی محیط زیست در مناطق آسیب دیده زاگرس به اندازه ای اهمیت دارد که می توان آنها را به عنوان آخرین سنگرداران تنوع زیستی و حیات در زاگرس بزرگ مورد توجه و حمایت قرار داد.

این سازمانهای مردم نهاد در بیانیه ای مشترک با امراضی "انجمن های زیست محیطی غرب و جنوب غرب ایران" در رابطه با بحران آتش سوزی گنگل های زاگرس، خواستار بررسی دقیق علل آتش سوزی و ارائه راهکار برای مقابله با این معضل خسارت بار شدند.

"دزلی" و دانش آموزان حامی محیط زیست

دریک حرکت زیست محیطی در روز پنج شنبه مورخه ۸۹/۸/۲۵ دانش آموزان دیرستان دخترانه پروین اعتضادی روستای دزلی اقدام به پاکسازی محیط روستا نمودند. این فعالیت زیست محیطی که با همانگی دانش آموزان سال سوم تجربی برنامه ریزی شده بود نزدیک به ۲ ساعت به طول انجامید و دانش آموزان از مدرسه دخترانه تا انتهای روستا به طرف اورامان را پاکسازی نمودند..

وقوع ۲۸ مورد آتش سوزی در یک روز

در کمال ناباوری آتش سوزی گنگل های مریوان و سروآباد همچنان ادامه دارد. آمار آتش سوزی گنگل های مریوان و سروآباد اکنون از مrz ۶۸۱ مورد گذشته و روز ب روز بیشتر می شود. اسباباتر آن که تعداد آتش سوزی ها در یک روز (آبان)، به ۲۸ مورد رسید که ۱۳ مورد آن مربوط به پوشش گنگلی روستای بناآچله بود. بحران آتش سوزی نه تنها پوشش گنگلی بلکه نیازهای زریبار را نیز فرا گرفته و این بخش مهم از اکو سیستم زریبار و زیستگاه جانوران منطقه را دچار خسارتی فراوان نموده است. ادامه آمار آتش سوزی گنگلهای مریوان و سروآباد را در صفحه ۶ این ویژه نامه مشاهده نمایید.

دستهایی به عمد، گنگلها را به آتش می کشند

به گزارش «کردستان امروز»، گستردگی آتش سوزی در گنگلهای بلوط زار غرب ایران به اندازه ای شدت یافته که ۳۰ گونه گرفته شده است.

سازمان غیردولتی با ارائه گزارش‌های مستند از آتش سوزی‌های بی در بی از رسانه ها، مجلس و دولت خواستند برای جلوگیری از تخریب بیش از پیش این ذخیره گاههای طبیعی وارد عمل شوند.

بر پایه همین گزارش، دیگر انجمن محیط زیستی "سبز چا" در مریوان با استعداد از رسانه ها و نمایندگان مردم، از دولت و مجلس خواست به گنگلهای زاگرس به طور جدی توجه کشند.

وی به خبرنگار مهر گفت: از سال ۸۶ آتش سوزی به شکلی سازمان یافته و تصاعدی در کردستان به خصوص شهر مریوان در حال گسترش است و این گمان را در ذهن متبار می کند که تمدنی در کار است و دستهایی به عمد گنگلها را به آتش می کشند.

قادری با اشاره به ثبت بیش از ۵۶۹ مورد آتش سوزی تا شب یکشنبه ۹ آبان ماه در این منطقه اظهار داشت: هزاران هکتار از گنگلهای زادآور بلوط از اوخر خرداد تا امروز طعمه حریق شده که تمهداتی برای کنترل و مهار آن اندیشیده نشده و هر روز شاهد این آتش سوزی ها هستیم.

این فعال محیط زیست در کردستان تاکید کرد: آتش سوزی ها در بلوط زاران منطقه به حدی است که قاچاقچیان گونه های بی نظیر حیات وحش مثل سنجابها، به راحتی روزانه تعداد زیادی از آنها را شکار و به شهرهای مانند تهران قاچاق می کنند و این بزرگترین خطر برای نابودی گنگلهای بلوط است.

وی اضافه کرد: بلوط های زادآور به حدی به سنجابها وابسته است که قابل تصور نیست و با کاهش جمعیت گنگلهای سنجابها باید فاتحه گنگلهای کهنسال زاگرسی را خواند به طوری که آمارهای غیر رسمی از مرگ نزدیک به ۳۰ هزار هکتار بلوط در مریوان حکایت دارد.

این آتش، به چه بهانه‌ای به جان گنگلهای زاگرس افتد؟

چشم‌های خروشان بل؛ شرمسار خواهد شد؟!

حسین سجادی

با ایجاد اشتغالی هر چند ناچیز خدمتی مضاعف کرده و باسته بندی آب خود لطف خود را فرامنطقه‌ای کرده باشد. چشم‌های بل؛ اما با این همه بخشایش، متأسفانه از سوی دستگاه‌های اجرایی مورد بی‌لطفی قرار گرفته تا این چشم‌های خروشان را نزد مردم منطقه و ۱۰ الی ۱۵ هزار بازدیدکننده سالانه اش شرمسار کنند. استرس و درددهای و بیمه‌ای چشم‌های بل به زمزمه‌های ناخوشایندی بر می‌گردد که مدتی است بر سر زبانها افتاده است. کlagع شوم پیام، این خبر را به گوش بل رسانده که گویا قرار است در ۴ کیلومتری در کنار روستای داریان با ایجاد سدی به نام آن روستا، او را طعمه یار وفادارش، سیروان نمایند. پر واضح است با ایجاد این سد نه تنها چشم‌های مقدس بل بلکه حتی زیارتگاه‌هایی مانند پیر اسماییل اسپریز و مقبره سید عبیدالله، مشهور به کوسه‌ی هجیج که سابقه تاریخیش به ۱۲۰۰ سال قبل بر می‌گردد، و نیز بسیاری از روستاهای اطراف که همگی از کهنه‌ترین روستاهای منطقه می‌باشند در زیر میلیونها متر مکعب آب غرق و به فراموشی سپرده می‌شوند. بیایید فریاد این بخشایش طبیعت را باور کنیم و تا دیر نشده تدبیری اندیشیده و خود و نسلهای آینده را از این همه نعمت و برکت محروم نکنیم.

بل، در لغت به معنای کامل و مکمل آمده است. اما چرا کامل و مکمل؟ در شمال غربی کرمانشاه و در ۴ کیلومتری شهر نودشه، چشم‌های آبشاری با آبی شیرین و دائمی به دبی ۶ متر مکعب بر ثانیه از دل کوه خارج و از ارتفاع ۸ متری به زمین می‌ریزد و با پیمودن فاصله‌ای ۱۰۰ متری به یار و همرازش سیروان می‌پیوندد. آب این چشم‌های آبی کاملاً گوارا، با دمایی ثابت و خواصی معدنی و طبی، و از بهترین آبهای معدنی دنیا به شمار می‌رود. ذیرا که املاح موجود در آن در حد استانداردهای جهانی می‌باشد. مکمل بودن آن نیز دلالت بر تکمیل کردن سیروان، روان جاری سر سلسه جال سر به فلک کشیده شاهو، با تفریحگاه‌های مفرحی چون گاهول - پیاز دول - و جنگلهای متراکم و بکار ارغوان، با پوشش گیاهی و جانوری متعدد دارد. این چشم‌های مدها است هم زیستی خود را با نمادی از جذابترین آفریدگان و مردمان اهورایی منطقه اورامان، به اثبات رسانیده و با قدمت بسیار بالای خود، چه در گذشته (زمان قحطی بزرگ) که به علت عدم ریزش نزولات جوی، آب چشم‌های رقیش خشکیده، با چرخاندن بالهای تنها آسیاب سنگی منطقه به یاری متولیانش شافت و حالا هم با خشک سالی های اخیر، دوباره به یاری مردمان صمیمی این دیار شتابه و با بخشندگی تمام، رگهایی از جان خود را به جیرانان دیرینش، اسپریز، نوین و کلچی بخشیده و خود را مقدس تر از همیشه ورد زبان‌ها کرده است. گاهی هم این بخشندگی به جایی رسیده که رگهایی از جان خود را تقدیم صنعت نموده تا

عامل حريق در جنگلهای غرب کشور

در روز ۲۷ آبان در روزنامه‌آرمان، مطلبی تحت عنوان "عامل حريق در جنگلهای غرب کشور" به چاپ رسید که در آن طی مصاحبه ای با مدیر کل منابع طبیعی استان کردستان و آفای ایرج قادری از اعضای هیئت مدیره انجمن سبز چیا، در رابطه با آتش سوزی جنگلهای مریوان و سروآباد به عوامل بروز این آتش سوزیها برداخته است. مدیر کل اداره منابع طبیعی استان کردستان با اینکه جنگلهای غرب مانند بسیاری از مناطق دنیا به دلیل خشکی و دمای بالای هوا با تشاهی عرصه‌های طبیعی این استان در یک سال گذشته طعمه حريق شده اند. اکرم توفیقی مدیر کل اداره منابع طبیعی استان کردستان در گفت و گو با خبرگزاری مهر پیرامون آخرین وضعیت آتش سوزی و تداوم آتش در بستر جنگلهای مریوان و سروآباد گفت: دمای هوای منطقه در آبانماه امسال هنوز بالای ۲۵ درجه است و امسال کمتر از ۱۲ میلی متر بارندگی داشتیم در حالی که در سالهای گذشته بالای ۱۵۰ میلی متر بارندگی در منطقه اتفاق افتاده بود و این نشان می‌دهد که منطقه از نظر اقلیمی با تشاهی دست به گریبان است. مدیر کل منابع طبیعی کردستان با اشاره به فعالیت سازمانهای غیر دولتی منطقه تاکید کرد: اعضا سازمانهای غیر دولتی بسیار دلسوی هستند و در طول آتش سوزی‌ها بسیار زحمت می‌کشند اما در برآورده مساحت آتش سوزی‌ها دچار اشتباهاست هستند. از جمله اینکه آتش منطقه گاران را صد هکتار عنوان کردند و منابع طبیعی را زیر سوال برداشتند در حالی که کل ایستگاه تحت مراقبت ۳۰ هکتار است. در همین رابطه عضو هیات مدیره انجمن غیردولتی سبز چیا در کردستان با قبول اشتباه در برآورده گستردگی آتش سوزی منطقه گاران گفت: از هموطنان و افکار عمومی کشور برای این اشتباه عذر خواهی می‌کنیم. دلیل این تخمین، موقعیت کارشناسان انجمن در لحظه خاموش کردن آتش بوده که گسترش بیش از حد آتش و دود در جنگلهای و در مناطق بالادست باعث فشار و استرس در آنها شده و آنها را به اشتباه انداخته است. ایرج قادری تاکید کرد: تعمدی در اعلام این آمار نبوده ولی مسئولان نباید میزان آتش سوزی را تقلیل دهنده و گستردگی آتش در جنگلهای را مسئله‌ای کوچک بشمارند. طبق برآوردهای استاندارد ما در مریوان و سروآباد ۳۰ هزار هکتار جنگل طعمه حريق شده در حالی که مسئولان استان کل آتش سوزیها را ۴۹۰ هکتار اعلام کرده اند. وی اظهار داشت: ما از اولین روز آتش سوزی با حضور فیزیکی اعضا خود در میان شعله‌های آتش برای خاموش کردن آتش جنگلهای تلاش می‌کنیم و اطلاعات و آمارها را روزانه گزارش می‌دهیم و تا کنون جز تخمین گستردگی حريق در گاران هیچ خللی در آمارهای اعلام شده وجود نداشته است.

نتایج مقدماتی تجاوز به حریم زیستی درختان، گیاهان و جانوران زیست بوم منطقه

“گروه مطالعاتی انجمن سبز چیا”

- جعفری

حشرات

ملخ ها - عنکبوتیان - مورچه ها - زنبورها
حلزون ها - سوسک ها - سخت پوستان

انواع پرندگانی که در اثر آتش سوزی

جنگل ها خود و یا زیستگاه شان از بین رفته است:

عقاب(طلایی، دشتی، مرداب) - تران - سارگه
لیل - دلیجه - شاهین - قرقی - زرد پر
(کوهی، مزرعه، سر سیاه، سر خاکستری) - کبک
لک لک - بلدرچین - جغد (عقابی، کوچک و جنگلی) - کبوتر(وحشی، خانگی، چاهی،
صحرایی) - باد خورک (کوهی، معمولی) -
هدید - زنبور خوار - سبزه قبا - دارکوب(باغی،
لانه) - جی جاق - کلاع(غراب، زاغی، ابلق،
معمولی) - چرخ ریسک(سرآبی، بزرگ،
خاکستری)- بال لاکی - چک چک(پشت سفید،
دشتی، ابلق) - سار معمولی - پری شاهرخ - سنگ
چشم(پیشانی سفید، پشت سرخ ، خاکستری) - دم
جنبانک(ابلق، خاکستری) - کمر کولی جنگلی -
شهره (معمولی، جنگلی) - چکاوک (کاکلی،
گندم زار، شاخدار) - گنجشک(معمولی، کوهی)
- جیر چیرک ها و صد ها گونه دیگر.

درخت های آسیب دیده در آتش

سوزی جنگل های مریوان و سروآباد:

بلوط(Quercus brantilimdl) - مازودار -
Quercus castaneifolia (زالالک) -
Quercus crataegus meyeri) بلوط نوع
libani olive - دارواش - بنه - گلابی -
بیدمشک - پلاخور - کیکم - داغداغان - آزاد
- توسکا - سماق - دیودار - گوجه وحشی -
سرخدار - ارثن - سیاه تلو - دافته - شیر خشت
- بادام وحشی (سه گونه)

درختچه های آسیب دیده در آتش

سوزی جنگل های مریوان و سروآباد:

گون(چهار گونه - تمشک - تنگر(درختچه بادام
وحشی) - ارغوان - رزاسه(سه گونه) - آلبالو
وحشی

گیاهان آسیب دیده در آتش سوزی جنگل های
مریوان و سروآباد که شامل انواع گیاهان خوراکی
، علوفه ایی ، پوششی و ... می باشد. همچنین انواع
قارچ ، گلسنگ و خزه ها نیز دچار آسیب شده اند.
ریزوم داران - گندمیان - بقولات - حبوبات -
درمنه ها - بیدستان - جاروستان - گراسها -
پیازداران

انواع جانورانی که در اثر آتش سوزی

جنگل ها، خود و یا زیستگاه هایشان از
بین رفته است:

گراز - خرس - گرگ - پلنگ - بز و کل -
شغال - گور کن - گربه وحشی (کاراکال) -
خرگوش - رویاه - جوجه تیغی - سنجاب -
راسو.

خزندگان

نواع سوسمار - انواع مارمولک - لاک پشت -

انواع موش صحرایی و جنگلی .

مارها

افعی - مار حشره خوار - مار آبی - قیطانی

نزدیک به شش ماه، و یعنی از ۷۰۰ مورد
آتش سوزی جنگل ها و مرتع و زیست بوم
کوهستان های مریوان و سروآباد، آسیب و
خسارت های جبران ناپذیری را بر این مناطق
تحمیل کرده و مطمئناً اکوسیستم این بخش از
سرزمین زجر دیده مان را تحت تاثیر تغییرات
منفی فراوانی قرار داده و خواهد داد. پوشش
جنگلی کوهستان های مریوان و سروآباد، به
همراه زنجیره گیاهی و جانوری مکمل آن؛
طبایع و مناظر شاداب و با طراوت، زیبا و دلربا،
همچنین زیستگاهی پر اهمیت از هر نظر، به
ساکنان نه چندان قدر شناس منطقه
بخشیده است. بدون شک امسال، از بدین منظرين
سال های زندگی طبیعی این سرزمین بوده است.
گونه های گیاهی و جانوری این زیستگاه،
اسال، بی رحمانه تر از سال های قبل، مورد
یورش غیر متعارف دست های نهان و آشکار
پلیدی قرار گرفت که ضمن جاری کردن اشک
چشمان دوستداران این زیست بوم و آدمیان
بری از این فجایع زیست محیطی، زیان های
بی شماری متوجه انواع درختان و گیاهان و
جانوران گردید. گروه مطالعاتی انجمن سبز
چیا، با بررسی های میدانی و کوشش های فنی و
برآورده نسبتاً دقیق و کارشناسانه خود، اطلاعاتی
جالب توجه از خسارات و زیان های وارد به
انواع درختان، گیاهان و جانوران، بر اثر دست
درازی و خشونت بی سابقه دشمنان انسانیت و
محیط زیست تهیه نموده اند امید است با دقت
در عمق کمی و کیفی فاجعه، از خواب غفلت
برهیم و با چشممانی بینا و قلبهای انسانی اطلاعات
زیر را مطالعه نماییم. ”چیا“

(۳۰) "زىنگە پارىزى لە گوندەكانى ناوجەي مەريوان"

ناساندىنى ژيان و ژينگەي گوندى دزلى

فيئنك و، زستانان ساردهو بەفرى زۆرى لى دەبارى. دزلى كەتووەتە نىوان كېۋە كانىي قەلەزبان، مەدى و كانە بەرده كان، سېپى كەمەر، دالانى و دەممەشان. ئاخوتى دانىشتوانى كوردى و بە زاراوهى هەورامىيە. ژمارەي دانىشتوانى زۆرتە لە ۲۷۰۰ کەسە و ۶۰۰ بەنھەمالەيە. دزلى لە گوندەكانى دىكەي ھەورامان زموى و زارى كشت و كالى زۆرتە. داھاتى سەرەتكى ئەم دەگایە، بە هوئى كشت و كال و ئازەلدارى و باخدارى و پىشە دەستى و خزمەت گۈزاريە كانەوەيە. كشت و كالى دەيمىي و ئاوى دەكرىت و گەنمەن و نۆك و، لە باخدارىشدا؛ گۈزىز، ترى، گیلاس، شىلانە، ھەرمى و... بەرھەم دىئن. بېرىك لە خەللىكىش لە رىيگاي چاچكە كردن و زۆر كەسانىش بە هوئى يېتكارى بۇ گۈزەرانى ژيان ناچارن يا كاسېسى سەرن سورۇرۇ كۈل بەرى بىكەن، يا بۇ كېتكارى بگەنە شارە دوورە كانىي ولات.

ناوجەي دزلى لەھەرگەي باشى ھەيدەن ھەممۇر جۆرە بەرھەمەيىكى ئازەللى فراوانە. زانياريە كان لە سەر ژيان و يېداويستىيە كانىي ئەمپۇرى ئاوايى دزلى بەم جۆرەيە: جادە بۇ ئەم گوندە قىرتاۋ كراوهە لەم بوارەدا ھېيچ گرفتىيەن نىيە. خانوو بەرھە دزلى، ئەھەدى كۈن بىت، لە خشت و بەردو قۇپ كراوهە ئەھەدى تازە كراپىتەوە، لە كەرەستەي وەك؛ ئاسن، سمنت، ئاجۇر، گەچ و بەرد كەلک و ھەر گىراوه. لە ئاوايى دزلى خويىندىنگەي سەرەتايى، راھنمایي و كۆتايى ھەيدە، رادەي خويىندەوارى بەرھە راھنمایي و كۆتايى ھەيدە، رادەي خويىندەوارى بەرھە باشى رۆشتەو و زۆرتە لە ۲۰۰۰ كەس يا خويىندەوارى يا خەرىكى خويىندىن. ھەروھەدا كەسانىكى زۆر پەله و پايدى بەرزى خويىندىناب بېرىوھە وەك ئەندازىيارو پېشىك و مامۆستاۋ كارمەندۇو.. خەرىكى خزمەت كردن بە لاتەكەيان. ئەم گوندە كتىپخانەي گشتى لى نىيە. ھەروھەدا ھېيچ گۇڭاراو رۆزئامەيە كەناتە ئەم دەگايە. لە بارى ئىدارىيەوە، شىرىكەت تەعافىنى، نۇرسىنگەي موخاربات، شوراي ئىسلامى لىيە. ھەممۇر مالان تەلەفۇوپان ھەيدە دەستىيان بە ئىتىرتىت را دەگات. هاتووجۇئى ماشىن بە ئاسانى بۇ ھەممۇر شۇنەنە كان بەردهوامە. ئاوى لولە كىشى و بەرق لە دېر زەمانەوە ھەبۇوھە. حەمامىي گشتى لى نىيە. بەلام ناوهەندى بېداشتى و دەرمانى و خانە بېداشت و پېشىكى گشتى و ددان و بېھەورەز ھەيە. بەلام پېشىكى ئازەللى لى نىيە.

عەدنان داستوار

*بېنىك لە زانياريەكانىي نەم بابەتە لە نەرشىيۇ نەنجومە نى سە وزى چىا و مەرىگىراوه.

و بەنە دەھەنە بە نىخ رازاندۇتەوە. لە كانىيە زولالە كانى دزلى؛ كانى خان و كانى دزلى، بە ناوبانگ ترۇن. لە دەوروبەرى گوندى كەون ئاراي دزلى، دەيان شوپىن و ئاسەوارى لەمیتىنە لىيە. قەلە سەربازىيە كان، مەزارى ۱۲ ئەسحاب و مزگەوتە كۆن (كە مېززوپان بۇ سەرەدەمى يەكەم سالە كانى لەشكەركىشى عەرەبە مۇسلمانە كان دەگەرپەتتەوە، قەبرستان و گلگۈئى ناودارانى وەك مەلا حەسەنى دزلى؛ بېرىك لەو ئاسەوارانە ئەم دەگانە. مەلا حەسەنى دزلى (مەرەدۇخى)، لە سالى ۱۲۷۵ مەھەتاۋىدا، لە گوندى "وھىسىاي ناوجەي ھەورامان لە دايىك بۇوە. ناوبراو كە ماوەيەك لە ئېراق و باشۇورى كوردستان نىشەنەجى بۇوە، لە سەر داواي خۆى، لە لايەن والىي بەغداۋە رەوانەي ميسىر و لە زانكۈي بەناوبانگى ئەلەزەھەر دەرسى خويىندووھە ماوەيەكىش دەرسى گۇتۇتەوە، بەلام داۋى يازدە سال دەگەرپەتتەوە ھەورامان و لە (دزلى) نىشەنەجى سەرەئەنچام لە سالى ۱۳۶۵ مەھەتاۋىدا، لە تەمەنەنى ۹۰ سالى، كۆچى داوابى كردووھە. ئەھەش نىمۇنەيەك لەشىعىرى مەلا حەسەنى دزلى:

قدەرەت و سەرەت، جادو جەلالەت
پېشىكەش بەوانەي پېيان شىرىپەنە
ناكەمە پېنە درۇي ئاغايان
كەوش و كراسى خۆم من ئەكەم پېنە
من ھەلۇي لووتکەي بەرزى دالانىم
ھەرگىز وەك قالا و ناكەمە چىنە
ئاوايى دزلى، وەك ئاوهەنەي كولنۇرۇ ھەورامانىش ناسراوە. بە تايىھەت بۇ پاراستنى ئاواز و موسىقايى رەسەنى ناوجە، دايىكىكى دىلسۆز بۇوە. گۆرانىيە كانى سىياوچەمانە، كنانەللىل و چەپلەو ھەرودە شاخە و شرىيخەي ھەلپەر كېتى تايىھەتى ناوجە، بەردىوام لەو كېۋو دەشتنە دەنگ ئەداتەوە. لە بوارى پاراستى جل و بېرگ و پۇشاڭى ئەم دەقەرە؛ لەپەر كەرنى چۆخەورانك، لەكە و سۆرانى، كولەپال، فەرەنچى، مەلىكى، شال و جامانە لە لاپەن پىاوان؛ شال و كلاۋو كۈلچە و جافى لە لاپەن ڙاندۇو، دىمەتىك لەو نەرىتە پارىزراوهەيە. لە پەنائى ئەمەش دا، بەردهوامى پېشىە دەستى وەك؛ كلاۋاچىن، مەوح و جاجىم كردن، چۆخە و رانك رىستن؛ ھېمىمای بايە خەدار بۇونى كار و كۆشىشە.

دەگاي دزلى، ئاوهەندى ئاوايىه كانى؛ بېكەپە، زەلکە، دەرەنەخى، زەكىريان، دەرەكى، دەمەيۇ، بن دۆل و وشىكىنە. ئاۋو ھەۋاي ئەم گوندە كۈپىستانىيە، لە ھاوبىندا

ئەسى خوا چەن وەتسا سەھبۇو دالانى كەرى تەماشىاو كۆۋو كۆسالانى نەسىم بَاوەرۇ بۇيى عەترى شەھەر بەرەنگە شەننەچى گۆل گۆل نە سەرەكى دواھەمەن جار كە دزلى كەۋەتەوە ڑىر دەستى دەسەلاتى ناوهەندى، ۸۰ سال پېشىن ئېستا بۇوە. لە سەرەدەمىي رەزا شا، بە يارمەتى خان و عەشايەرى شەننەچى، مەحمود خانى دزلى (كە ھاوبىيەنەن گەورە شىغۇن مەممۇد نەمر بۇوە) ناچار كرد، ئەم پاتەختە بە جى بەھلەت و خۆى تەسلىمى دەسەلاتى ھەلقە لە گۈچى ئېنگلىسىس لە ئېراق بەكتا. مېزۋووی دزلى، كە سەر لە ھەزادان سال دەدەتات، ھەر ھەممۇي كارەسات و خۇرەگىر، پاراستى شوناس و فەرەھەنگ و زمان و داب و نەرىتى دەسەنى كوردان بۇوە، تەنەنەت؛ سۇپاپى ئەسکەندەرى مەقدۇونى بەزەندووھە، ئەمپۇش ھەر ھەمان ئەركى لە سەر شانە. بۇيى دەگاۋ دزلىي، ئەم گوندە نىمەيە كە ئىمە بمانەوى وەك ئاوايە كانى دىكە وا بە ئاسانى و لە لەپەرەيەكدا بىناسىتىن. ئەھەم ئىمە تەنەيا ئېشارەتىكى زۆر بچووکە و بەس.

چىا

دزلى يا دىش، بە ماناي دىش كە رە ھۆلە ئى ژېزە وينى بۇوە يان قەلەللى پاتشا، وەك دەرۋازى ھەورامان، يەكى لە ئاوايە كانى بەشى ناوهەندى شارستانى سەولاؤايەو لە بەرزايى ۱۴۰۰ مىتىرى رووبەرى زەرىدالىيەو لە داۋىتى دىيەن كېۋو دۆل و دەشت و كانىا دا خۆى راكىشىاوه. سروشتى جوانى دزلى بە تايىھەت كېۋە گەرەدەنکەشە كان، دەشت و باخە بەھەشتىيە كانى سەنگاۋەنگ رازاوهەتە؛ ئەم گوندە وەك بەھەشتى سەر زەھىر دەھەنە دەنگ ئەداتەوە. لە بوارى پاراستى جل و بېرگ گەشتىاران و شاخەوانان خۆلقاندۇوھە. شاخ و كېۋە سەرەكەشە كانى دەورو پېشى دزلى كە بەشىكىن لە زنجىرە چىای زاگرۇس، ھەممۇر وەرزە كان میواندارى شاخەوانان دەكتا. كېۋى دالانى بە بەرزايى ۲۵۶۴ مىتىر، بۇوەتە خواروو خۆرۇشىنى و خۆى دەبەسىتەو بە كېۋى كەمانچەرۇ، دالمز بە بەرزايى ۱۹۳۰ مىتىر، بۇوەتە سەرچاوهى رووبارە جوانە كەي شىيان. كېۋە ژىكەلە كەي مەدى، خۆى بە ھەممۇر جۆرە گۇڭاچىيە كى خواراکى و دەرمانى وەك پۇونگە، ھەزبىي، راپايانە، گۆل ھېرۇ، گەون و خاڭشىرۇ، دەيان گۆل و گىا

این آتش، تا چه حد فلات ایران را تهدید می‌کند؟

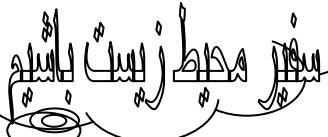
در کمال ناباوری آتش سوزی جنگل های مریوان و سروآباد همچنان ادامه دارد. اسفبارتر آن که تعداد آتش سوزی ها در یک روز (۲۸ آبان)، به ۲۸ مورد رسید که ۱۳ مورد آن مربوط به پوشش جنگلی روستای بناوچله بود. تعداد آتش سوزی جنگلهای مریوان و سروآباد از موز ۶۸۱ مورد گذشت ادامه‌ی آمار آتش سوزی دو هفته گذشته در جنگلهای مریوان و سروآباد به شرح ذیر می باشد:

ردیف	نام محل	تاریخ	ردیف	نام محل	تاریخ
۵۷۵	اطراف روستای سیف	۸۹/۸/۱۳	۶۲۱	پوشش جنگلی روستای سیاتاو	۸۹/۸/۲۴
۵۷۶	اطراف روستای بیله	۸۹/۸/۱۳	۶۲۲	پوشش جنگلی روستای سلسی	۸۹/۸/۲۴
۵۷۷	نزدیک روستای قه لاجی	۸۹/۸/۱۳	۶۲۳	پوشش جنگلی روستای چاوه	۸۹/۸/۲۵
۵۷۸	اطراف روستای بیله (بار دوم)	۸۹/۸/۱۳	۶۲۴	پوشش جنگلی روستای هاته شیخان	۸۹/۸/۲۵
۵۷۹	پوشش جنگلی بیلو	۸۹/۸/۱۴	۶۲۵	پوشش جنگلی روستای سیف بالا	۸۹/۸/۲۵
۵۸۰	پوشش جنگلی گاران	۸۹/۸/۱۴	۶۲۶	پوشش جنگلی روستای دروران	۸۹/۸/۲۵
۵۸۱	پوشش جنگلی روستای کال	۸۹/۸/۱۴	۶۲۷	پوشش جنگلی روستای هلوزان	۸۹/۸/۲۵
۵۸۲	پوشش جنگلی روستای چور	۸۹/۸/۱۴	۶۲۸	پوشش جنگلی روستای قه لاجی	۸۹/۸/۲۵
۵۸۳	پوشش جنگلی روستای قه لاجی	۸۹/۸/۱۴	۶۲۹	پوشش جنگلی روستای سه ولا وا	۸۹/۸/۲۵
۵۸۴	پوشش جنگلی روستای پیله	۸۹/۸/۱۶	۶۳۰	پوشش جنگلی روستای ذکریان	۸۹/۸/۲۵
۵۸۵	پوشش جنگلی روستای سلسی	۸۹/۸/۱۶	۶۳۱	پوشش جنگلی روستای رزاو	۸۹/۸/۲۵
۵۸۶	پوشش جنگلی روستای تقلی	۸۹/۸/۱۶	۶۳۲	پوشش جنگلی روستای هنجیران	۸۹/۸/۲۶
۵۸۷	پوشش جنگلی روستای بردرشه	۸۹/۸/۱۶	۶۳۳	کوه میراجی	۸۹/۸/۲۶
۵۸۸	پوشش جنگلی روستای بیله	۸۹/۸/۱۶	۶۳۴	پوشش جنگلی روستای نی	۸۹/۸/۲۷
۵۸۹	پوشش جنگلی روستای دوله بی	۸۹/۸/۱۷	۶۳۵	پوشش جنگلی روستای احصاوا	۸۹/۸/۲۷
۵۹۰	پوشش جنگلی روستای ذکریان	۸۹/۸/۱۷	۶۳۶	پشت محله کوره موسوی	۸۹/۸/۲۷
۵۹۱	پوشش جنگلی روستای لنجاوا	۸۹/۸/۱۷	۶۳۷	پوشش جنگلی روستای لنجاوا	۸۹/۸/۲۷
۵۹۲	پوشش جنگلی روستای کله وینجه	۸۹/۸/۱۷	۶۳۸	پوشش جنگلی روستای سردوش	۸۹/۸/۲۸
۵۹۳	پوشش جنگلی روستای پیله	۸۹/۸/۱۷	۶۳۹	پوشش جنگلی اطراف روستای بالک (چهار مورد جدا از هم)	۸۹/۸/۲۸
۵۹۴	پوشش جنگلی روستای نزمار	۸۹/۸/۱۹	۶۴۳	پوشش جنگلی روستای نزمار	۸۹/۸/۲۸
۵۹۵	پوشش جنگلی روستای درتفی	۸۹/۸/۱۹	۶۴۴	تفریحگاه ملاقوبی	۸۹/۸/۲۸
۵۹۶	پوشش جنگلی روستای درتفی	۸۹/۸/۱۹	۶۴۵	اطراف روستای قلاچی	۸۹/۸/۲۸
۵۹۷	پوشش جنگلی روستای درتفی	۸۹/۸/۲۰	۶۴۶	پوشش جنگلی روستای کراوا	۸۹/۸/۲۸
۵۹۸	پوشش جنگلی روستای کاتی ساتان	۸۹/۸/۲۰	۶۴۷	پوشش جنگلی اطراف روستای بناوچله (۱۳ مورد جدا از هم)	۸۹/۸/۲۸
۵۹۹	پوشش جنگلی روستای زلکه	۸۹/۸/۲۰	۶۶۰	پوشش جنگلی روستای گله	۸۹/۸/۲۸
۶۰۰	پوشش جنگلی روستای نیاوا	۸۹/۸/۲۰	۶۶۱	پوشش جنگلی روستای زویران	۸۹/۸/۲۸
۶۰۱	پوشش جنگلی روستای درتفی	۸۹/۸/۲۱	۶۶۲	پوشش جنگلی روستای وشکلان	۸۹/۸/۲۸
۶۰۲	تفریحگاه ملاقوبی	۸۹/۸/۲۱	۶۶۳	پشت محله کوره موسوی	۸۹/۸/۲۸
۶۰۳	پوشش جنگلی روستای اسراروا	۸۹/۸/۲۱	۶۶۴	پوشش جنگلی روستای لنجاوا	۸۹/۸/۲۸
۶۰۴	تفریحگاه کاتی خیاران	۸۹/۸/۲۱	۶۶۵	پوشش جنگلی روستای وسنه	۸۹/۸/۲۸
۶۰۵	پوشش جنگلی روستای نیاوا	۸۹/۸/۲۱	۶۶۶	پوشش جنگلی روستای محمده	۸۹/۸/۲۹
۶۰۶	پوشش جنگلی روستای دواو	۸۹/۸/۲۱	۶۶۷	پوشش جنگلی روستای بناوچله	۸۹/۸/۲۹
۶۰۷	پوشش جنگلی روستای زنگنه	۸۹/۸/۲۱	۶۶۸	پوشش جنگلی روستای لیو	۸۹/۸/۲۹
۶۰۸	پوشش جنگلی روستای لیو	۸۹/۸/۲۲	۶۶۹	پوشش جنگلی سربان	۸۹/۸/۲۹
۶۰۹	اطراف داشتگاه پیام نور	۸۹/۸/۲۲	۶۷۰	پوشش جنگلی روستای کاتی ساتان	۸۹/۸/۲۹
۶۱۰	پوشش جنگلی روستای رزاو	۸۹/۸/۲۳	۶۷۱	پوشش جنگلی دلاش	۸۹/۸/۲۹
۶۱۱	پوشش جنگلی روستای میرگه دریز	۸۹/۸/۲۳	۶۷۲	پوشش جنگلی روستای دوپلوره	۸۹/۸/۲۹
۶۱۲	پوشش جنگلی روستای نشکاش	۸۹/۸/۲۳	۶۷۳	پوشش جنگلی کاتی خیاران	۸۹/۸/۲۹
۶۱۳	پوشش جنگلی روستای المانه	۸۹/۸/۲۳	۶۷۴	پوشش جنگلی روستای دوپلوره (نقطه دوم)	۸۹/۸/۲۹
۶۱۴	پوشش جنگلی روستای هاته شیخان	۸۹/۸/۲۴	۶۷۵	پوشش جنگلی روستای وسنه	۸۹/۸/۲۹
۶۱۵	پوشش جنگلی روستای بلچه سور	۸۹/۸/۲۴	۶۷۶	پوشش جنگلی روستای رزاو	۸۹/۸/۲۹
۶۱۶	پوشش جنگلی روستای رزاو	۸۹/۸/۲۴	۶۷۷	پوشش جنگلی روستای بایوه	۸۹/۸/۲۹
۶۱۷	پوشش جنگلی روستای تونتر	۸۹/۸/۲۴	۶۷۸	گاکل	۸۹/۸/۲۹
۶۱۸	پوشش جنگلی روستای گله	۸۹/۸/۲۴	۶۷۹	پوشش جنگلی روستای لیو (نقطه دوم)	۸۹/۸/۲۹
۶۱۹	پوشش جنگلی روستای هاته شیخان (دومین بار)	۸۹/۸/۲۴	۶۸۰	پوشش جنگلی روستای بایوه (نقطه دوم)	۸۹/۸/۲۹
۶۲۰	پوشش جنگلی روستای سورکول	۸۹/۸/۲۴	۶۸۱	پوشش جنگلی سربان	۸۹/۸/۲۹

جۆلانە

چىرۇك بۇ مندالان.....

شما چقدر بە طبیعت اھمیت مى دەھىد؟ چىدر بە سلامت و زیبایی محيط زندگى تان توجه مى كىنىد؟ رابطە تان با گیاھان و حيوانات چە طور است؟ با دىدىن درخت خشک ياماهى مردە چە احساسى پىدا مى كىنىد؟ آيا چشمھايى تىزىين و گوشھايى شۇوا دارىد تا صدای فرياد زمين را بشنويد و گرىيەاش را باور كىنىد؟ آيا مى خواهيد قدمى در اين راه بىردارىد؟ اگر مى خواهيد گام مثبتى بىردارىد، سفیر محيط زېست و انجمن سېز چىا و پىام رسان سېز ما باشىد.

سفير انجمن سېز و محيط زېست بودن كار آسانى است. كافى است بخواهيم و باور كىنیم كە همه ما بىرگھاي سېز كوجىكى هىستىم كە در كنار ھم جىڭلى سېز و زىبا خواهيم شد... براي آن كە سفير محيط زېست باشىد باید دوستدار طبیعت يعنى زمين، گیاھان و جانوران باشىد. باید بە اتفاقھاي تلخ و شىرىن محيط زېست تان دقت كىنىد. باید بە مسائل محيط زېستى مانند؛ بازىافت، زندگى جانوران و گیاھان، مشكلات محيط زېست، جانداران در حال انقراض، گرم شدن زمين و... توجه كىنىد.

(بر گرفته از روزنامە همشەرى)

ھە چۆمە چۆمە چۆمە
دنيا به كەيفى خۆمە
جووچىكە مريشكە دەخۆمە
گەيشتە لاي مريشك و وتنى: هاتووم بۇ جووچىكە كان، دەلىي چى؟

"مريشكە قولە و مام رىيۇي"

ئە مير عە زىزى

مريشكە قولە وتنى: وەلا ھېچ نالىم. بەلام تو گۆرانى خوت وتن، با منىش بەيتنى خۆم بلىم.

رىيۇي وتنى: دەمى جا فەرمۇو.

مريشكە قولە وتنى:

ئەرئى خالۇقى رىبوار بن كەندى
بە خوت و تولە قەندى
سەر دەرىئەنە لە كەندى
كەۋۇي رىيۇيت بە چەندى؟

رىيۇي وتنى: مريشكە قولە ھېچ دەزانى دەلىي چى؟ ئاگات لە زمانى خوت بى.

مريشكە قولە وتنى: جا چىم و تۈوه مام رىيۇي. تو بەيتىكت وتن، منىش وتن با جوابت بىدەمەوه.

ھەر لەم حەيس و بەيسە دا بۇون، خالۇ رىبوار بە خۆي و تانجىيە كە هورۇزپىان كىردد سەر رىيۇي و سوارى سەرى بۇون و گرتىان. خالۇ رىبوار، دوايى بە مريشكە قولە وتن: نەگەر تو لىرە بىنېتىوه، رىيۇي كى دىكەتلى پەيدا دەبىن. وا چاكە لە گەل من بىن بۇ شار و لە مالى من بىن. مريشكە قولە و جووچىكە كانى لە گەل خالۇ رىبوار چۈونە شار و جووچىكە كان گەورە بۇون و مريشكە قولەش ھەموو رۆزى ھېلىكە يەكى دوو زەردېنە بۇ خالۇ رىبوار دەكرد.

لە كۆيىستانە، لە پشت كىيۆكى دور، باخىك ھەبۇو باخەوانىتىكى بۇو. كاتى پايزىز داھات و باخە كە مىوهى پېۋە نەما، باخۇوان گەراوه بۇ شار. ئە و باخەوانە مريشكە قولە يەكى ھەبۇو، لە ھاتنهوهى دا، لە بىرى چوو مريشكە قولە لە گەل خۆي بەرتەوه بۇ شار. لە دەممەشدا، مريشكە قولە جووچىكە و مۇوچىكە لە بەر بۇو. دەستىتكى كەوتە ئەم لاي و دەستىتكى كەوتە ئەم لاي، كە چۈن جووچىكە كان بەخىو بىكا. بېرىك راما و دوايى وتن؛ خوا گەورە يە!

دواي ماوېيە كە جووچىكە كان ورده ورده سەربىان لە ھېلىكە دەر هيتنى. هەر لە دەممەشدا، رىيۇي كە مريشكە قولە پەيدا بۇو، ھاتە پېشىدە وتنى: هاتووم جووچىكە كانى بىخۇم!

مريشكە قولە وتنى: مام رىيۇي جووچىكە كانىم زۆر چكۈلەن، گۈشتىيان پېۋە نىيە، ھەمووئى ئىسىك و پرووسكىن. دواي پازىدە، بىسست رۆزى دىكە ورەوه، گەورە دەبن و دەتوانى بە ئىشىتىيا بىاناخۇي.

رىيۇي كە وتنى: جا زۆر باشه، چۈنى دەلىي با وا بىن....

بىسست رۆز تېپىر بۇو، ئەم رۆزى كە دەبوايە مام رىيۇي بىتىدە، مريشكە قولە لە نزىكانەي چاوى بە خالۇ رىبوارىك كوت، كە تانجىيە كىشى لە گەل دا بۇو. مريشكە قولە، حال و ماجھەرە بۇ گېراوه وتنى: ئەرئى وەلا قىرارە ئەمۇ مام رىيۇي بىن جووچىكە كانىم بخوا.

خالۇ رىبوار وتنى: ئەمن، خۆم لە پشت ئەم كەناوه دەشارىمەوه، لە گەل تانجىيە كە چاوه بىتىي رىيۇي كە دەكەين. مريشكە قولە و خالۇ رىبوار لېك جودا بۇونەوه. دواي تاوىتكە مام رىيۇي هات. هەر بىزە لە سەر لىيۇ بۇو، جار جارەش دەيىكىدە ترىيقە ترىيقە و گۆرانى وتن:

بازقاب خبر تخریب و زمین خواری محدوده

شهر مریوان در رسانه های پایتخت

یک فعال محیط زیست هشدار داد: منابع ملی

مریوان از زیر تیغ تخریب می گذرد

سوزیرس - گروه منابع طبیعی: یکی از اعضای انجمن محیط زیستی سبز چیا می گوید: منابع طبیعی اطراف مریوان به شدت در مععرض تخریب قرار دارد. این تخریب ها که اغلب در ضلع شرقی شهر مریوان و در اطراف روستاهای حسن آوله، رشدی و سلسی قرار دارد هر روز سیماه جنگلها را به بیان و زمین زراعی تبدیل می کند. قادری از اعضای انجمن سبز چیا در این باره به سوزیرس گفت: جنگلهای شهرستان مریوان از سویی با آتش سوزی ها دست به گیریان است و از سویی دیگر نیز زیر تیغ تبر انسان هایی است، که هر روز سطوح زیادی را به کام نابودی می کشانند. این فعال محیط زیست ادامه داد: انجمن سبز چیا در راستای تمهد خود به محیط زیست بارها ضرر های این خسaran و نابودی عرصه جنگلها را بلوط مریوان را گوشزد کرده و سعی داشته است از راه آگاه سازی و جدان عمومی، جلوی این تخریب ها و تجاوزات آشکار به حریم ملی را بگیرد. وی گفت: تخریبگران منابع طبیعی در بعضی از موارد دوست داران محیط زیست را مورد اهانت و ضرب و شتم قرار داده اند که می توان به تخریب جاده سلسلی در تاریخ ۳ آبان ماه گذشته اشاره کرد. قادری با اشاره به این که بسیاری از این تخریب ها آشکارا صورت می گیرد و از چشم اداره منابع طبیعی و آبخیزداری مریوان پوشیده نیست، گفت: این اداره بارها برای حفاظت از این منابع اقدام کرده است، اما مسئله عدم رسیدگی فوری و مسائل زمان بر قصایدی است که منابع ملی را هر روز بیش از پیش در مععرض خطر قرار می دهد.

این عضو انجمن سبز چیا گفت: نمونه ای از تخریب انجام شده، تخریب قطعه ای چند هکتاری در مسیر روستای رشدی است. او ادامه داد: رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری مریوان در این رابطه می گوید: فرد خاطری دو سال است که به خاطر تجاوز به حریم منابع ملی مورد پیگیری قرار گرفته و پرونده ایشان در دادگاه است، اما همین مخالف در هم اینک نیز دست از اقدامات خود نکشیده و با وسائل سیار بر روی جنازه درختانی که جنگل مجاور آن نیز چند ماه پیش طعمه حریق شده بود خاک می ریزد. قادری در پایان گفت: نقاط جنگلی سیار زیادی در اطراف مریوان را می توان یافت که هر کدام به نحوی در حال تبدیل به اراضی، توسط اشخاص هستند.

حیات و مهام ناما و لواي تون

جه بونه و کاري شاي و هفاداران
قددهم رهنجه کهر وه سهر هزاران
هه رهبری دوودش نه عهرش ويه ردهن
تهپ و دووی دوووكه عالهم قره ردهن
بزان وه تقیی هزار منهنه
نه دووی دلیه نه وگار منهنه
نه واجی مهام نه سه رای گلکون
حهیات و مهام ناما و لواي تون
بخرامه وه ناز وه سهر جه نازهم
بکهه وه حهیات مهام تازهم
ساتی مدار کهر نه پای هزارم
گوش دهه وه نالهی دلیه نه وگارم
تا دادو بیداد هیجران بالات
مه حروومی دیدهه نه گهه دهه پالات
نمانته نه دل، عه رز که ره وه تو
با نشوه وه شر چون شی وه گلکون
نه حمهه دهه دل نه واجهه وه تو
سهر ئازاد مبو نه سه رای گلکون
خالوی کوماسی

<http://www.chya.org>
Email: green.chya@gmail.com

شماره تماس: ۰۹۱۸۵۱۵۲۴۸۸

- از شهرداری مریوان خواستیم که به داد تنها پارک شهر بررسد و حوض آن را بآب نگذارد و از فضای سبز آن نگهداری کند، ولی نمای حوض زیبایش را با یک تن سیمان از بین بردن!!.

(مستوره ملکی)

- قرار بود شهرداری از ادامه ساخت و ساز در محوطه پارک ۱۴ هکتاری جلوگیری کند، اما این اقدامات غیرقانونی همچنان ادامه دارد.

(مسعود رازی)

- از شهرداری به خاطر پیگیری و جلوگیری از قطع درخت جنب خانه تازه ساخت ابتدای بلوار زربیار تشکر می کنم.
(دوستی)

- بعضی از جوانان روستای سردش بیرحمانه به شکار شبانه جانوران به ویژه خرگوش ها با نورافکن می پردازنند، لطفا هر چه سریعتر به این اقدام ناپسند خاتمه دهید.

(گروهی از مردم سردش)

- ما تعدادی اسکنین اطراف فلکه نوروز از سد معبر و ایجاد آلودگی صوتی ناشی از توقف بیل های مکانیکی به ستوه آمد این از شهرداری می خواهیم برای حل معضل کاری بکنند.

- اداره هی گاز فکری به حال روستای درتنی بکند زمستان نیامده هر روز گاز قطع می شود.
(عرفان شیرزادی)

جدید ترین پوشش نماهای داخل و خارج ساختمان

- زیبندی نمای داخل و خارج ساختمان
- عایق حرارتی و میوتی
- اجرای آسان
- قابلیت شستشو

ثارژنگ

آدرس: سه راه بعزمیستی دفتر تزئیناتی و دکوراسیون ثارژنگ
۹۱۸۳۷۴۸۴۴۶ - ۹۱۸۸۷۶۴۸۴۱
Email: arzhng_m@yahoo.com

